

POKROK ZÁPADU

Založen 1871.

Omaha, Neb., ve středu, dne 30. října 1907.

Ročník XXXVII--Číslo 14.

Zprávy americké.

Práce organizovaného dělnictva.

V městě Rockford, Ill., odbývala se v minulých dnech konvence státní federace práce v Illinois. Konvence tato zahájena byla předsedou Wrightem, který ve svých promyšlených řeči zmínil se o tom, co má ještě organizované dělnictvo provést ku svému prospěchu. Mezi jiným řekl následující: "Organizované dělnictvo musí vykonati ještě jinou povinnost, nežli je upravení délky pracovních hodin a mzdy. Musíme zastavit anebo aspoň umenšit to velké množství zabíjených anebo raněných, kteří jsou nepřetržitě dováženi z továren a dolů do nemocnic anebo do nově vykopaných hrobů. Jest dosti bezpečnostních opatření, takže takový zaměstnavatel, který je zavěšen nehece, je mravně zodpovědný za poranění, zmrzačení anebo usmrcení dělníka. Největší zodpovědnost padá však na dělnictvo a to proto, že samo neozve se proti takovému a podobnému nebezpečí. Podobná zodpovědnost padá i na obecnost, které místo aby dělnictvo v takové žádosti podporovalo, spíše projeví své sympatie zaměstnavateli, domnívajíce se, že dělnictvem jsou poškozováni." Dále sdělil s přítomnými, že některé státní zákonodárny vynesly zákony na ochranu dělnictva, leč těch je velmi málo a dále tyto zákony jsou velmi nedostatečné. "První návrh zákona na ochranu dělnictva podal minnesotský guvernér Johnson státní zákonodárně. Návrh tento pojednával o zodpovědnosti spoludělníka. Dle návrhu tohoto každý dělník měl by právo požadovati odškodné za poranění, které bylo by mu způsobeno vinou spoludělníka. Na přijetí podobného zákona pracuje též illinojský guvernér Deneen." Konečně uvedl řečník, že větší část zákonodáren nehece schváliti tento zákon a podobně i zákon, na jehož základě byli by zaměstnavatelé donuceni zavést lepší zdravotní poměry. Takoví zákonodáři, bez ohledu na to jsou-li republikáni anebo demokraté, nemají být organizovaným dělnictvem voleni. Na této konvenční jednalo se dále o zavedení "černé listiny" proti politikům, kteří v zákonodárných hlasují v neprospech dělnictva anebo o jeho prospěch nedbají.

Karel Pelant do Ameriky.

V době nejbližší zavítá do Spoj. Států jeden z nejlepších mladých českých žurnalistů a publicistů Karel Pelant. Jede sem na rok na zkušenou a bude dopisovatelem do četných evropských listů. Mimo to hodlá Karel Pelant uspořádati přednáškovou tourné po Spoj. Státech, s krajany našimi se sblížit a poměry jejich dokonale poznati z vlastní zkušenosti. V "New Yorských Listech" o příjezdu nadšeného pracovníka Volné Myšlenky byla obšírná zpráva a mezi jiným pravilo se, že Karel Pelant vstoupí do redakce "Spravedlnosti". Pokud je nám známo, asi před dvěma lety se s p. Pelantem o vstoupení do "Spravedlnosti" vyjednávalo, ale vyjednávání to, jak se domýšlíme, nevedlo k žádnému cíli. Chicagošská "Spravedlnost" však i tentokrát připomíná, že p. Pelant neje-

de do její redakce. Pražský dopisovatel "New Yorských Listů" sděluje o p. K. Pelantovi následující: "Karel Pelant byl zástupcem české sekce na Světových sjezdech Volné Myšlenky v Římě a v Paříži, je předsedou spolku bezvěrců "Augustin Smetana" v Praze, a spolu s Dr. Bartoškem nesl hlavní tíhu posledního pražského kongresu. Býval redaktorem brněnské "Rovnosti", pak byl v redakci pražského "Času" a později založil v Praze "Přehled revuí", shrnující stručně výsledky revuální české literatury. Pan Pelant je co nejužší srostlý se světovou organizací Volné Myšlenky, osobou nejlépe v Čechách o ní informovanou, byl sekretářem české sekce od samých počátků a všechna agenda prošla jeho rukama. Karel Pelant přichází sem pracovati pro Volnou Myšlenku a při svých znalostech jazykových bude moci pro ni pracovati i mezi Němci, Poláky a Italy." — My k tomu dodáváme, že Karel Pelant je jedním z nejučinějších hlasatelů názoru, že český člověk — jak jen trochu poměry mu dovoli — má jíti do světa, aby poznal, jiné kraje a poměry než naše domácí. Pokud sami víme, Pelant v srdci svém choval už od dávná touhu poznati Ameriku a poměry zdejších krajanů, o nichž českému světu dostává se jen sporých zpráv. Dobře známy jsou jeho cestopisné kauserie, jež svou sverázností vymykají se z rámce obyčejných, suchých cestopisných črt. Jsou to obrázky, jež hrají všemi barvami kraje, o němž jedná. Mnohé bude zajímavé, že Karel Pelant je i beletristický činný. Dostaly se nám do rukou jen náhodou jeho některé obrázky, jako "Kotorská vzpomínka", "Meze humanity", "Barvy", ale i z těch možno souditi, že Pelant je duše vzácná, vnitřně vždy otevřená pro porozumění probolesí jiných. Některý z nich přineseme v některém z příštích čísel. Těšíme se z plna srdce naň, neboť jsme přesvědčeni, že pobyt jeho mezi námi zanechá znatelnou ideovou rýhu a nemálo přispěje k ozdravení našich poměrů.

Dělníci pro americké loďstvo.

Ministerstvo námořnictví vkrátkém čase vypíše konkurs na 10.000 strojníků, zámečnicků a jiných dělníků, které bude potřebovat v San Francisku a vůbec na celém pacifickém pobřeží na lodích atlantické eskadry, která tam odpluje dne 15. prosince. Všem nastalým dělníkům a jich rodinám, cestovné do San Franciska vláda zaplatí. Budou však nuceni, zvláště strojníci a zámečníci podepsati smlouvu, že zůstanou ve vládní službě po tak dlouho, dokud je vláda bude potřebovat. V San Francisku po zámečnických a strojnických je značná poptávka a jsou dobře placeni.

K čemu je na světě?

Zajímavou historiku vypráví o chieazském milionáři McCormickovi tamější anglické listy. McCormick pozval jednoho dne účetního své firmy, Andrew Morelanda na oběd. Po obědě podáno bylo víno a pivo a McCormick pobízel k pití svého hosta. Andrew zarůmnil se jako panenka a odřekl: "Děkuji srdcově, nepiju." Po té McCormick počastoval své-

ho hosta doutníkem a Andrew znovu se začervenal jako panna a odvětil: "Děkuji, nekouřím." Hostitel se podivil a svému udivení dal průchodu slovy: "Šetříte asi pro děti?" Andrew znovu zručně jako dobře vychovaná slečinka a řekl: "Nikoliv, já nemám děti." I poklepal McCormick účetnímu na rameno a zvolal: "Tedy, pane Morelande, proč vlastně jste na světě?" Andrew znovu začervenal se jako panenka a zahovořil: "K tomu vždy přihlížím, abych pracoval ku prospěchu svého zaměstnavatele." Druhého dne McCormick zvýšil mu služné o tisíc dolarů ročně.

Českoamerický učenec památce Josefu Náprstkovému.

Pražské "Národní Listy" oznamují, že dobře známý krajan náš žijící ve Washingtoně, D. C., p. dr. Aleš Hrdlička, týž, jemuž nedávno p. Josefa Náprstková zaslala pro jeho zahrádku hrst české země, zaslal starostovi měst pražských dru. K. Grošovi včelý soustrastný příspěvek nad úmrtím této, jak praví ve svém dopise, prosté, ryzí a hrdinné ženy a přiložil zároveň částku 250 K. k tomu cíli, aby trvalým památkem utěna byla nehynoucí pamět obou šlechtných manželů Vojty a Josefy Náprstkových. Dar tento odevzdán bude kuratoriu Náprstkovy průmyslového muzea, jemuž dárek k volnému uvážení ponechává, jak nejlépe v intencích manželů Náprstkových mělo by se obnosu tohoto použiti. Neněně včelý soustrastný dopis zaslal starostovi dru. K. Grošovi ja'co předsedovi kuratoria muzea Náprstkovy p. O. T. Mason, hlavní ředitel oddělení antropologického Národního muzea Spoj. Států ve Washingtoně, který vzpomíná vznešené ženy, která vedle četných jiných blahodárných skutků získala s zásluhou o antropologii a českou etnografií.

Vítězství bezdrátového telegrafu.

Z Montreal v Kanadě se oznamuje, že dne 18. října zaslán byl první telegram do Evropy po bezdrátové telegrafii. Události této přičítá se takový význam, jaký měl první kabel, zasláný do Evropy. První telegram poslal sám Marconi ze stanice, která postavena je v Glace Bay. Za ním následovaly novinářské depeše. Za nedlouho na to došli odpovědi. V obědních kruzích s radostí přijali tuto novou vymoženost a předpovídají jí velkou budoucnost, neboť posílání telegramu bez drátů je o mnoho levnější nežli kabelování. Dosud za jedno slovo do Evropy platí se 33 centů, kdežto společnost Marconiho za jedno slovo čítá 15 centů. Řádná služba na této bezdrátové lince započne v několika dnech. Předběžně ataci, když vyhoví se depešim novinářským. Později přijímány budou i obchodní telegramy. Stanice v Glace Bay stojí na jedné vyčnívající skále břehu Cape Breton a stála více než \$100.000. Vynálezce bezdrátového telegrafu Marconi jest nyní 33letý. Pozornost na sebe obrátil hned v roce 1901, kdy učinil první zdařilý pokus s telegrafii bez drátů. Od těch dob stále snažil se svůj vynález zdokonalovati a v době přítomné spojil s ním oba konti-

Následky new-yorské paniky.

Pittsburgská burza zůstala dne 23. října zavřena a čtyři velké korporace oclily se v nesnázi jak jako přímý následek paniky v New Yorku, která dostavila se v zápětí po Hemzově fiasku v United Cooper a dalším vývinu jeho. Po schůzi Clearing House Association bylo rozhodnuto, že riziko dalšího klesání na burse jest příliš veliké a může mít za následek obrození jiných ústavů v městě a proto rada se rozhodla dočasně oběhod na burse přerušiti, než se situace vyjasní. V přítomné době jest zavřena, aniž by bylo určité oznámení, kdy bude oběhod zase zahájen. Ony velké korporace, do zmateků zahrnuté následkem nedostatku peněz, jsou Security Investment Company, Westinghouse Electric and Manufacturing Co., Westinghouse Machine Co. a Nerost Lamp Co. Někjaký čas bylo známo, že korporace ty trpí velkým nedostatkem hotových peněz a po několika minulých dnech zaufalé téměř pokusy byly činy získati peněze, ale bez výsledku. Nynější krize v New Yorku, náběh na Knickerbocker Trust Co. a velké zvýšení sazby na hotové peníze napjaté již tetivy. — Zprávy, jež v jiných velkých měst na pobřeží i ve vnitrozemí docházejí, nasvědčují, že tamní banky, jsou přesvědčeny o dobrém stavu a zdravém podkladu svém, neobávají se žádných následků new-yorské paniky; v pokladnicích jejich nalézají se dostatečné zálohy a ony při rozumném hospodářství svém prosperují. Stejně v tom smyslu zprávy docházejí z Bostonu, Chicaga, St. Louis, Denver, San Franciska, Baltimore, Milwaukee a jiných míst. Bankéři prohlašují, že new-yorský krach šilných spekulací mohl být každou chvíli očekáván a oni že se na něj připravili.

Veliký finanční zmatek.

Veliký zmatek ve finančním světě způsobily ne právě radostné zprávy z New Yorku o úpadku tří velkých bank a čtyř továren. Knickerbocker Trust Co., která má majetku \$68,000,000 a dluhu \$63,000,000, zastavila platy prý z té příčiny, že vkladatelé hromadně vyzvedli si \$8,000,000 a banka neměla dále čím platit. Meyer & Co., bursiáni, učinili úpadek. Jejich dluhy obnášejí šest milionů dolarů. Veliká Carnegieova ocelárna v Bellaire a měděná šmelcovna v Coram, Cal., zavřely své závody, prý do té doby, dokud finanční poměry se nezlepší. Vláda má v přítomné době v rukou asi \$52,000,000 a je ochotna tyto bezplatně půjčiti, aby přešla panice. Když ve středu, dne 23. října zahájen byl náběh na "Trust Co. of America", která jest jednou z největších bank v městě, ujali se věci Morgan a Stillman, zástupce Rockefellerův, kteří slíbili zakročení. Vládní finanční tajemník Cortelyou půjčil bankám Rockefellerově a Morganově \$25,000,000, které ohroženým bankám peníze půjčily a tyto mohly poplašeným věřitelům dále vyplácet. President Roosevelt ve své řeči v Nashville, Tenn., o finanční tísni řekl asi toto: "V akcievém tržišti posledních několika měsíců panuje nepokoj; akcie velice klesly. Někteří to svádějí na mou politiku,

Co ta žádá? Jiného nic, nežli poctivost nepoctivost, která dosavad se vyplácela. Pochybují, že ta má politika přítomnou tíseň zavinita. Ale byť jí i zavinita, já svou politiku nezměním za těch 16 měsíců úřadování, které mi ještě zbývá. Je-li k vypuštění obchodní poctivosti v našem národě třeba dočasně paniky, bude to malá škoda. Co jsem udělal? Jen jsem náležitě na některé stránky posvítil. Ze světlo ukázalo podvody, to není mou chybou. Když je z toho nyní zle — nu, nemocnému po vyříznutí rakoviny je také hůře nežli před tím. Ale taková operace je potřebna. Bylo by zajisté hrozné pro naši republiku, aby poctivý obchodník nechán byl v nevýhodě proti nepoctivým, by národ se dal od nepoctivců zastrahiti a nechal je s pokojem. Není většího bídactví, jako nenáviděti člověka, který zbohatne poctivě, svým důmyslem a velikými službami, kteréž národu prokáže. Nikdo nebuďe odhodlanější hájiti lidem majetek poctivě nabytý, nežli já. Ale já budu státi proti chudým, bude-li páchatí zlé, jako proti bohatým, kdyby oni je spáchal. Postavím se proti zločinu brutálního násilí, jako se postavím proti zločinu nesvědčitého zlodějství kapitánů industrie. Zločin je zločin, ať jej páče lůza, nebo plutokrat, dělník nebo kapitalista. Avšak potrestati podvody velikých pánů, je těžkou věcí; za jedno ani nemáme jasných zákonů, za druhé lid neuznává, jak důležité jest takové lidi potrestati; ani se neví dobře, jakým způsoby. Kdo postaví dráhu, kde jest jí třeba, jest dobrodincem; měli bysme ho hájiti proti každému útoku. Ale kdo manipuluje akcionáře, tak i dopravovatele, je zloděj a na ochranu lidí poctivých má být potrestán." President potom poukázal na nebezpečí, jaké by vyplynulo z netrestání nepoctivců. Snaha nepoctivě zbohatnouti by ovládla, a přivedla by nutně reakci, v které při ndupávání zla by se udupávalo zároveň dobro. — Jak z finančních kruhů se oznamuje, panika jest již téměř zažehnána. Ostatní banky v New Yorku, vyjímaje postižené, jsou prý pevně jako skála a podobně pevně si stojí i západ, hlavně Chicago.

DROBNÉ ZPRÁVY.

* J. A. Chambers, známý majitel sklářské společnosti a prezident "Chambers Window Glass Company", oznámil dne 22. října úpadek této společnosti.

* Dne 21. října zahájeny byly v St. Louis, Mo., druhé mezinárodní závody fideletních vzducholodů. Na závodní dráze podílely se balony americké, německé, francouzské a anglické.

* Hvězdáři v Berkeley, Colo., jeví veliký zájem o nově objevenou kometu Mellisshem z Wisconsinu. Kometa tato přiblíží se k naší zemi jen na 35,000,000, tedy bude o 150 krát dále, nežli měsíc.

* William Jennings Bryan oznámil písemně četným svým přátelům v St. Louisu, Mo., že vyhoví a uveřejní v polovici příštího měsíce prohlášení, že kdyby mu byla nabídnuta nominace pro úřad prezidenta Spoj. Států, že by ji přijal.